

Op weg naar Schuilhoek

Voor Magdaleen

Hans du Plessis

Op weg
naar Schuilhoek

Vertaald door Bert Aquarius

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Vertaling: Bert Aquarius
Ontwerp omslag: Studio Jan de Boer
Lay-out/dtp: Gerard de Groot

ISBN 978 90 239 9494 7 (boek)
ISBN 978 90 239 9635 4 (e-book)
NUR 342

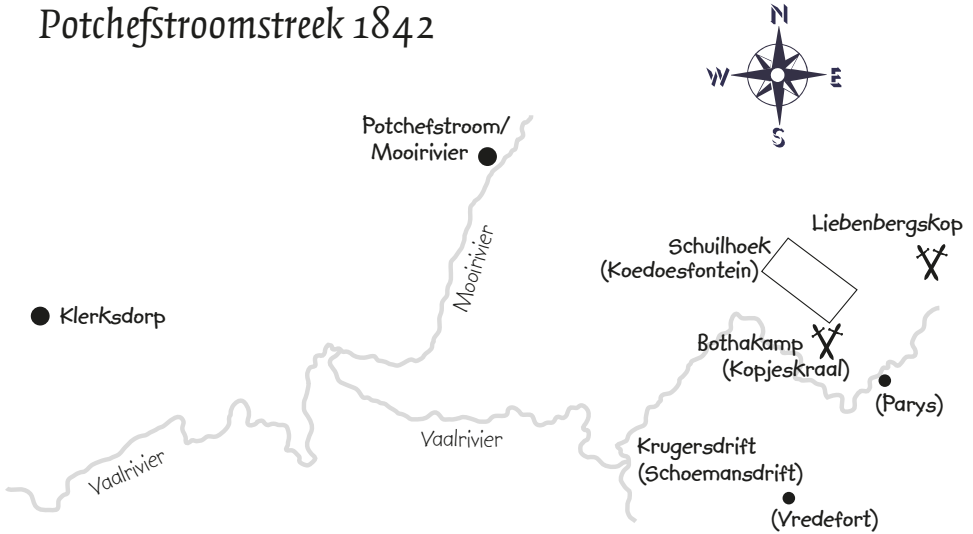
Oorspronkelijk verschenen bij LAPA Uitgewers, Pretoria, Zuid-Afrika, onder de titel
Die Pad na Skuilhoek

Oorspronkelijke uitgave © 2011 Hans du Plessis
Nederlandstalige uitgave © 2015 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

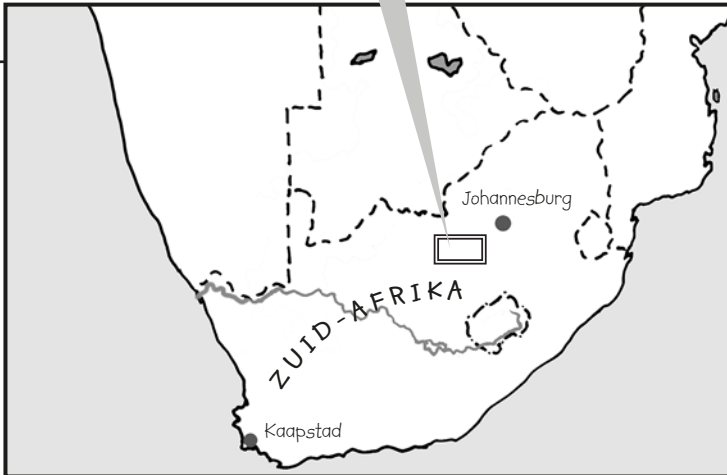
Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

Potchefstroomstreek 1842

Tussen haakjes staan de huidige plaatsnamen.

Eerste etappe

Liebenbergskop

Nawinter 1836

1

Maandag 22 augustus

Het is kwart over drie, en het lijkt alsof de zon zelf verlamd raakt.

De rotsvlakte bij de Vaalrivier, waar de vrouwen meestal hun was komen doen, is een heerlijke speelplek. De helling naar het water is precies goed, niet te vlak en niet te steil. Vanmiddag zijn de kinderen er alleen.

‘Noem jij dit een os?’ De lach van de lange jongen draagt ver over het water. ‘Dat kreupele geval kan nauwelijks een wiel trekken, laat staan een kar.’

‘Ach, man, hij trekt met gemak dat gammele ouwe ossenwagentje van jou,’ werpt het jochie tegen. ‘Nou, dan dat magere scharminkel van jullie, het lijkt wel of het een lintworm heeft.’

Lourens ziet dat de andere kinderen op de rots niet eens opkijken. Ze zijn gewend aan het gesteggel van de jongens. De ossen van de jongste deugen nooit omdat ze wegzakken in de modder. En de kar van die lange is altijd te klein achter het span smerige kolossen.

Maar zo gaat het steeds, vooral als de meisjes erbij zijn. Die mogen er trouwens alleen maar bij zijn als de jongens dicht bij het kamp op de beesten passen. Vanaf de heuvel kunnen de grote mensen tot aan de rivier kijken. Zelfs Francina Liebenberg is er vandaag bij. Het mocht van haar moeder, ook al is ze pas zes.

Al sinds vorige week loopt Francina met de zoom van

haar jurk in haar hand gefrommeld – het katoen schuurde
blijkbaar tegen de steenpuist op haar been. Maar het pus is
er allang uit en toch blijft ze zo lopen. Ze wil vast dat ieder-
een haar zielig blijft vinden.

Het is warm voor augustus.

‘Kijk uit, een leeuw!’

Lourens schrikt op. Bijbeltje Steijn wijst naar de overkant
van het water. Allemaal kijken ze op.

Bijbeltje is met stomheid geslagen. De rand van het kapje
dat hij van zijn moeder moet dragen valt over zijn ogen.
Maar deze keer plaagt niemand hem daarmee. Allemaal kij-
ken ze naar de leeuw, een mannetje. Naar de brede borst in
het hoge gras op de andere oever. Hij lijkt zich niet bewust
van de kinderen. Zijn poten zakken weg in het zand. De
donkere manen vallen voorover tot dicht bij het water en
zijn eigen spiegelbeeld. Het achterlijf steekt omhoog. Zijn
kromme staart hangt bijna tot op het zand. Als hij likt, ko-
men er rimpels op het water.

‘Hij heeft het op ons gemunt,’ fluistert Bijbeltje.

‘Rennen!’ Dat is Petronel met haar bruine ogen en knoki-
ge knieën.

‘Sst, man, niet bewegen,’ fluistert Lourens, ‘hij heeft zich
al volgevreten.’

‘Hoe weet jij dat nou?’ sist een van de jongens.

Lourens wordt boos. ‘Kijk dan, zelfs de blesbokken* blijven
gewoon staan. Zij weten dat een leeuw alleen doodt als hij
honger heeft.’

De kinderen verroeren zich niet.

Lourens Botha is de oudste, hij is al groot, bijna veertien.
Hij heeft een kapmes op zak en draagt een geweer. Een paar

* Achter in deze roman is een verklarende woordenlijst opgenomen.

meter verderop staat zijn voorlader tegen een boom.

‘Denk je dat hij de rivier oversteeft?’ fluistert Francina.

‘Nee hoor, dat is wel meer dan honderd meter,’ stelt Lourens haar gerust. ‘Ik heb mijn geweer bij me, ik hoef het maar te pakken.’

‘Ik ben bang,’ Petronel gaat staan. Lourens voelt haar hand op zijn schouder. Een zwarte haarlok valt over haar voorhoofd. Onder haar kapje glinsteren haar ogen als die van een angstige duikerbok.

Al een paar weken vraagt hij zich af wat er achter die ogen schuilgaat. Zou zij soms ook aan hem denken? Hij durft het haar niet te vragen maar hij zou het donders graag willen weten. Uit zichzelf zal ze het zeker niet zeggen.

‘Rustig maar,’ stelt hij haar gerust, ‘voorzichtig gaan staan, zachtjes, sst, nee, langzaam, kom maar.’

Eén voor één komen de kinderen overeind, ze verliezen de leeuw geen moment uit het oog.

Plotseling valt er een schot. Het dier schrikt en stormt de oever op. De blesbokken stuiven uit elkaar.

De meisjes klauteren gillend tegen de oever op. Lourens grijpt naar zijn geweer en gespt zijn kogeltas en de kruithoorn zo snel als zijn vingers het toelaten om zijn middel. Zou hij nu al moeten laden? Wie zou er geschoten hebben? Men had het zeker niet op de leeuw gemunt.

De anderen lopen al tussen de verspreid staande acacia’s op weg naar de heuvel, de wagens, het kamp. Alleen Petronel blijft.

‘Wie heeft er geschoten?’ wil zij weten.

‘Ik weet het niet, maar ze hebben in elk geval niet op de leeuw geschoten. Anders was hij er nu geweest. Kom, hij is weg.’ Hij past zijn stappen aan, gelijk op met haar.

‘Wegwezen!’ schreeuwt een man die op een paard komt aangestormd. ‘Zijn jullie allemaal weg?’

‘Ja oom, de leeuw ook.’

Waar komt die man nou opeens vandaan? Is hij niet een van die mannen die mee waren op jacht? Hoe komt hij nou dan hier verzeild?

‘Het gaat niet om de leeuw, meisje. Maak dat je terugkomt in het kamp. En jullie jongens, drijf het vee bij elkaar. De Matabelen komen eraan. Schiet op! Roep de rest van de jongens terug. Het vee, we moeten...’

Hij jaagt de dieren op die op de vlakke lopen.

Er verschijnen meer mannen te paard. Ze schreeuwen en fluiten en laten hun zweep knallen en drijven de beesten in een wolk van stof terug naar de huifkarren. De dieren zijn van slag en loeien terwijl de mannen ze in de richting van de takkenkraal drijven.

‘Waar komen de Matabelen nou ineens vandaan?’ vraagt Lourens zich af.

Als deze man ook bij die jachtpartij was, dan zou oom Coenraad toch al terug moeten zijn. Waarom is hij hem dan nog niet komen halen?

Maar misschien weet oom Coenraad niet dat hij samen met Petronel de Vaalrivier is overgestoken.

Het stof prikkelt in zijn neus.

Is Petronel al terug in het kamp?

Hij vraagt zich af waar die geduchte Matabelen zijn. Misschien is het maar een klein groepje dat op een of andere vreedzame missie is.

De Matabelen? Zij kennen ze alleen uit verhalen, ze hebben er nog nooit een gezien.

Maar Petronel loopt vooral aan Lourens te denken terwijl ze teruggaat naar het kamp. Van verre hoort ze de mannen en de jongens schreeuwen en roepen. Een stofwolk schuift voor de zon. Het is net alsof het gaat regenen,

maar dat lijkt maar zo. Het is winter en droog, het stof is verstikkend. Zij rent het laatste stukje naar huis, naar hun wagen.

Misschien had zij iets anders verwacht, maar de wagens staan er nog precies zo bij als vanochtend, verspreid, dicht bij de rotsen aan de voet van de heuvel. Hier en daar liggen er jukken, alsof iemand aan het inspannen is.

Zij klimt onder de huif. Op het ledikant van haar moeder zitten haar tweelingzusjes stijf tegen elkaar op de lappendeken.

‘Waar zijn ze?’ vraagt Estertje.

‘Waar zijn wie?’

‘De Tamabelen,’ zegt Maria.

‘Stil maar,’ stelt Petronel hen gerust, ‘ze zijn nog heel ver weg. Voordat ze hier zijn staan wij met de wagens al in een grote kring. Misschien komen ze alleen maar vee ruilen. Zal ik jullie een verhaaltje vertellen?’

‘Jakhals en Wolf,’ zegt Estertje.

‘Nee, liever een verhaal uit de Bijbel.’ Dat is Maria.

Petronel zit midden in haar verhaal over de verloren zoon, als de tentflap openklapt. Ze schrikken.

‘Niks aan de hand, ik ben het. Alles goed hier?’

‘Alles goed, mamma,’ antwoordt Petronel.

‘Zijn ze er al?’ wil Maria weten.

Door het tegenlicht kan Petronel niet zien hoe haar moeders ogen staan, maar de zachte toon van haar antwoord stelt haar gerust.

‘Misschien komen ze helemaal niet, schat.’ Zij streelt Maria’s blonde krullen. ‘Je hoeft niet bang te zijn, liefje, pappa staat met zijn geweer buiten bij de mannen. Ik houd de wacht op de bok. En Petronel is nu toch bij jullie.’

Petronel hoopt dat haar zusjes niet de bezorgdheid in hun moeders stem horen. Ze gaat verder met het verhaal

over de verloren zoon en zijn vele avonturen, en hoe hij uiteindelijk weer teruggaat naar zijn vader.

De late namiddag verstrijkt. Zij blijft in de tent met de kleintjes. Af en toe tuurt ze naar buiten, maar daar valt niets te zien. Vanwaar al die stampel?

De beesten lopen ongedurig heen en weer in de kraal. Aan de andere kant van de heuvel komt het geblaas van de schapen steeds dichterbij.

Het begint te schemeren als ze buiten naast de wagen haar vader en oom Barend opgewonden hoort praten.

‘Die verhalen over de Matabelen komen van Stephanus Erasmus,’ zegt oom Barend.

‘Wat maakt het uit van wie het verhaal komt, feit is dat ze onderweg zijn.’

‘Als je maar weet dat Stephanus Erasmus in de Kolonie veldkornet was onder de Engelsen,’ zegt oom Barend.

‘Dat is zo, hij was pasgeleden nog hier om te jagen,’ antwoordt haar vader. ‘Maar wat heeft dat met de Matabelen te maken?’

‘Hij is eropuit gestuurd om te proberen ons weer in de Kolonie te krijgen.’

‘Kom op, Barend, over zoiets zou hij nooit liegen, wij moeten de wagens in een kring zetten, een *front vormen*.’

‘Ik geloof die verhalen van Erasmus niet zonder slag of stoot. Laten we gewoon afwachten.’

‘We kunnen niet afwachten. Als dat volk ons verjaagt, zijn alle mensen achter ons in gevaar. Die lui steken de rivier over en moorden de hele groep uit. We moeten een *front vormen*.’

‘Ik ben de leider van deze *trek*, Jan van Rensburg, en ik beslis, niet jij.’

Petronel herkent haar vaders kalme manier van doen.

Hij gaat verder niet bakkeleien met oom Barend, hij houdt zijn mond dicht. Maar hij zal in elk geval doen wat hem goeddunkt, en daarbij houdt hij altijd rekening met haar moeder en hun drieën.

Ineens klinkt er buiten een nieuwe stem. Zwaar, maar het is geen mannenstem. 'Ik heb mijn wagen laten inspannen.' Ah, de bulderende stem van tante Stenie Steijn herken je uit duizenden. 'Nu ligt die flierefluter van een Steijntje op zijn gat in het veld alsof dit het moment is om een bok te gaan schieten.'

'Hij is naar de drift gegaan, tante,' hoort zij haar vader zeggen.

'Ik ga vertrekken, zeg ik jou. Martiens, kom op met die rotwagen!' schreeuwt ze naar haar veehoeder. 'Ik ga terug over de rivier, ik ga hier niet zitten wachten totdat ik vermoord word. We komen Steijntje onderweg wel ergens tegen. Het is vast al donker voordat we er zijn.'

'Ik kom eraan, mevrouw,' roept Martiens ergens vandaan.

'Waar blijft dat kind nou?' vraagt zij, zoekend naar Bijbeltje.

'We moeten een front vormen, Barend.' Opnieuw haar vader.

'Als jij zo bang bent, Jan, span dan ook maar in. Ik wacht eerst af. We zijn al negen maanden onderweg zonder strubbelingen met die stammen.'

'Ja, maar we hebben het nu over de Matabelen van Silkaats.'

Zo gaat het nu al vanaf de Kaapkolonie, denkt Petronel. Als ze het niet met elkaar eens zijn over waar in te spannen of wanneer uit te spannen, bekvechten ze wel over waar naartoe te gaan. Waarom houden ze daar niet eens mee op en kunnen we niet op één plek blijven wonen? Gewoon in